

גיליון

אשריכם ישראל

מאמרים וסיפורים אקטואליים
משיחותיו וכתביו של מגיד המישרים

הרב שמעון גוטסמן שליט"א

גיליון תשרי תשפ"ז

בסייעתא דשמיא

תוכן העניינים:

אין עוד מלבדו	עמ' ג'
בך נזכה לשנה טובה	עמ' ו'
סיפורי חיזוק	עמ' ו'
השבר על המאמץ וההשתוקקות	עמ' ט"ז

ניתן לשמוע ולהוריד מאות שיעורים של הרב בקול הלשון

ובן בקו השיחות והחיזוקים: 077-260-9134

לתרומות, לתגובות ולרכישת הספרים:

0548403226 \ 08-9743208

לקבלת הגיליון בדוא"ל 089743208A@gmail.com

ניתן להזמין דרשות ושיעורים ממוה"ד שמעון גוטסמן שליט"א

בטלפון 0548403226

תאריכים אחרונים פנויים לימי חול המועד סוכות

אין עוד מלבדו

יום ההמלכה ביום הדין

אחיי ורעיי היקרים, כבר כמה פעמים הרחבנו לבאר בס"ד שמטרת כל המאורעות שעברו עלינו בשנה האחרונה בפרט ובמשך כל ימי הגלות בכלל היא להכין אותנו לקראת היום הגדול בו ידע כל פעול כי ה' פעלו וכולם יכירו במלכותו יתברך אשר "אין עוד מלבדו", "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד". כפי שמורחב בסוף מסכת סוטה על הקורות בעקבתא דמשיחא, שכולם באים בכדי להחדיר שאין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים.

לאור זאת נוכל להבין מדוע בדיוק ביום המיוחד להמלכת השם נערך הדין השנתי, כי בזכות הדין אנחנו זוכרים עד כמה משמים משגיחים על מעשינו, ואף רק בשמים מחליטים מה יהיו קורותינו, התזכורת הזאת חשובה בכדי שנצליח להמליך לגמרי את השם יתברך עלינו ועל כל העולם כולו. שלדגע לא נתבלבל ונייחס משהו לעצמנו ונאמר חלילה "כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה", ואף לרגע לא נחשוב שפלוני יכול לעשות לנו משהו מטוב ועד רע. כי באמת הכל בגזירת עליון.

ואהבת לרעך כמוך

זו עבודה קשה מאוד, כשמול העיניים אני רואה איך פלוני "לוקח" לי או "נותן" לי,

ועל אף זאת להאמין שבאמת רק הקב"ה הוא עושה הכל, וכולם רק שליחים שלו יתברך. וכפי שהבאנו לאחרונה בשם ה"נועם ישראל" על מצות "ואהבת לרעך כמוך אני השם" שהמצוה הגדולה היא לאהוב גם את זה שמרע לך, וזאת מתוך אמונה שבאמת "אני השם" ואף אחד לא עושה לך אלא רק את מה שנגזר עליך מלמעלה. לאחרונה ראיתי מביאים בשם הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל חידוש נפלא על מצוה זו, שבכלל ואהבת לרעך - "כמוך" - תאהב גם את זה שמתחרה אתך בדיוק על אותה משרה ואותה אומנות, זו עבודה קשה, כי אפשר לאהוב את כל בעלי המקצוע ולפרגן דברי שבח לכולם חוץ מ... ההוא שמתחרה איתי במקצוע שלי.

לכן מצוה זו של ואהבת לרעך כמוך היא "כלל גדול בתורה", לא רק הכלל של מצוות שבין אדם לחברו, אלא גם של בין אדם למקום. הכלל של כל המצוות הוא "ואהבת לרעך כמוך", תאמין שהכל זה רק בורא עולם, אל תתגאה בהצלחות, ואל תכעס על המפריעים לך, אלא תזכור ש"אני השם", הכל נגזר רק משמים.

וכבר רמזו בפסוק "עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם", העצבים של האדם נובעים רק משום שחושב שהכסף וזהב

תלויים במעשה ידי אדם, והוא זה שמצליח, ואחרים הם אלה שמפריעים לו, ולכן נכנס ללחץ לגייס כמה שיותר כסף, וכן נכנס לכעס כשאחרים לוקחים ממנו או מתחרים אתו. אך עוד דבר רמזו בזה שהרי "עצביהם" פירושו פסיליהם – ה"עבודה זרה" שלהם, מהי ה"עבודה זרה"? שחושבים שכסף וזהב הם מעשה ידי אדם, זה עצמו "עבודה זרה" היפך האמונה.

השופר מכניע

השופר גם בקולו מכניע ומזכיר את המלכת השם, שרק הוא בעל הכוחות כולם, אך גם בצורתו המכופפת יש רמז גדול לאדם שיידע להתבטל ולהכיר באפסיותו אל מול השי"ת, הוא השופר שנשמע קולו במעמד קבלת התורה אשר בו נכנעו ישראל בביטול מוחלט לקב"ה כאמרם "נעשה ונשמע" בלי להבין ובלי חשבונות, והוא השופר שיבשר על הגאולה העתידה, אשר בה יוכר בשלמות שהשם יתברך הוא ה"בעל הבית" האמתי.

עובדות מגדולי ישראל

התפילה על כל דבר קטן כגדול, לבקש סייעתא דשמיא לכל דבר, הרי זה מחזק את האמונה שרק הקב"ה מנהל את העניינים ואין עוד מלבדו. בספר "המאורות הגדולים" מסופר: כשהתפרסם מרן ה"חפץ חיים" זצ"ל בעולם ואנשים החלו לבא לקבל ברכה מפיו, הוא היה תמה ואומר: "היתכן שבמקום שנמצא המלך, יגישו

בקשות לעבדו? הלא הקב"ה בכבודו ובעצמו בקרבתכם, ובידכם להציע את בקשותיכם לפניו, ולמה לכם לפנות לאדם קטן ופשוט כמוני, שאינו יכול לעזור לכם במאומה"? הוא היה מייעץ לכל אחד לשפוך שיחו לפני ה' בדברים היוצאים מן הלב, כבן אל אביו, ויבקש במילים פשוטות שירחם עליו ויגמול חסד איתו, ואז מובטח לו שה' ישמע לבקשתו ("מורשת אבות" בראשית כ"א

י"ז, קונטרס "כי אתה עמדי").

וראיתי מביאים שאמר מרן ה"חזון איש" זצ"ל להגרא"צ טורצין זצ"ל: "אם אדם לא מבקש ומודה על כל דבר לה', האמונה נחלשת עד שבסוף הוא מוריד את הכיפה...". ובוודאי מידה טובה מדוברה – מי שמרבה להודות ולבקש על כל דבר, מתוך תחושה שהקב"ה נמצא כאן ממש לידי, והוא מצפה כל כך לשמוע אותי ולעזור לי, אז הוא מתעלה כל הזמן בעבודת האמונה.

בספר הנפלא "חובת האדם בעולמו" (בטחון) הוא מביא מקורות וסיפורים מגדולי ישראל במעלת התפילה האישית. הוא מביא שם מספר "בית יעקב" (פ' ויצא) וזה לשונו: "שמעתי ממורי הצדיק הקדוש מפרשיסחא זצ"ל עצה לכל בר ישראל... להיות תמיד דבוק בעבודתו יתברך, הוא שידגיל תמיד עצמו להתפלל ולבקש ממנו יתברך על כל דבר, מקטן ועד גדול, ואל יחשוב אדם שצריך לזה התבודדות בטלית ותפילין, רק בכל מקום שעומד אז, אפילו בשוק, יראה

אם הוא מקום נקי... ויבקש מהשם יתברך, ובוודאי ימלא שאלתו שומע תפילת כל פה, ועל ידי זה יהיה תמיד דבוק בהשם".

ומסופר על מרן ה"חזון איש" זצ"ל שאמר כי אחד הדרכים להתחזק באמונה הוא על ידי שיתרגל על כל דבר קטן וגדול שחפץ בו – לבקש מאת השם שיתן לו, וכאשר יקבל אותו יתן תודה מיד בפה מלא להשם על שנתן לו ("מעשה איש" ח"ט, רפ).

ופעם אמר ה"חזון איש" זצ"ל למרן רבי חיים קניבסקי זצ"ל: מה ההסבר לכך שפעמים רבות הננו רואים בחור אשר נחשב בהיותו בישיבה לבחור תלמיד חכם וירא שמים, ולאחר הנישואין פתאום הוא נהפך להיות לאיש אחר ללא התמדה בתורה וללא עבודת התפילה וממש נהפך להיות מפשרי העם? ומעתה באנו לחקירה, האם בהיותו בישיבה היה באמת תלמיד חכם וירא שמים, אלא שלאחר נישואיו, בצאתו ל"אוויר העולם" נצטנן מיראתו, או שמא, כבר בהיותו בישיבה הוא לא היה מי יודע מה... אלא שהסתיר זאת תחת לימודיו ותפילותיו – כיון שלא היה בא במגע עם באי עולם!

ה"חזון איש" המשיך וענה על כך: התשובה האמתית היא כי באמת כבר בהיותו בישיבה לא היה מצבו כל כך חזק, כי הכל חושבים שהאמונה נמצאת לכל יהודי בכיסו... אך טעות גדולה היא בידם, כי כדי לקנות

אמונה צריך האדם לעבוד בכל יום ויום, אחרת לא יוכל לקנות אותה. ואם תרצה לדעת היאך יקנה, הנה אני אשאל אותך: מה תעשה בצאתך לרחובה של עיר לקנות מנעלים לרגליך תחת המנעלים שנקרעו? הרי תיקח מעות מכיסך ותצא לשוק לקנות נעלים. דע לך כי לא כך היא דרכה של תורה. אלא עמוד לרגע, בסמוך לפתח הבית, ופתח פיך להשם האלוקים שיזמין לך נעלים מתאימות במידה הנכונה, שתזכה לפנות אל המוכר הראוי וטוב עבורך, ואף גם הסכום שיושת עליך יהיה כראוי וכהוגן, ואחרי התפילה הזאת תצא לשוק ותצליח בכל אשר תפנה.

המשיך ה"חזון איש" ואמר: כמו כן בפנותך דבר יום ביומו לקנות לחם וחלב לבני ביתך, אין הדברים פשוטים כלל וכלל, אלא העתר בתפילה לקדוש ברוך הוא שתזכה למצוא את מבוקשך בנקל. כך נמצאת עובד את השם כל ימי חיך – עובד על קניין האמונה. וזה העניין, אם היה אותו בחור עובד על האמונה כראוי בימי בחרותו, בהיותו בישיבה, הייתה האמונה נקנית להיות לו "קנין נפש", ולא היה מאבד את בהירות דעתו ושלוות נפשו בצאתו לאוויר העולם, ולא היה נופל כל כך ממדרגתו.

יהי רצון שנזכה להתחזק באמונה ובטחון בחי עולמים, ונזכה יחד כל בית ישראל להכתב בספרן של צדיקים גמורים לאלתר לחיים טובים ולשלום.

כך נזכה לשנה טובה

הכנה לקראת הבגדים החדשים

אחיי ורעיי אהוביי היקרים. כולם מתקשים להבין אם ביום הכפורים זוכים כולם לכפרה עד שנמחלים כל העוונות, מדוע אם כן אנו זקוקים לכל עבודה חודש אלול ועשרת ימי תשובה? אולם השנה השגתי בס"ד ביאור פשוט וקליל לאור המשל הידוע ממדן ה"בן איש חי" זצ"ל, לעני ואביון שהיה לבוש עם בגדי בלאות מטונפים בצורה נוראה, ריחם עליו נדיב אחד ולקח אותו לחנות הלבשה יוקרתית על מנת להחליף את בגדיו בבגדי פאר והדר, אך האביון בכורותו בא להלביש את הבגדים החדשים מעל בגדיו המטונפים, אמר לו הנדיב: אם כך תעשה, הרי גם הבגדים החדשים יתלכלכו מבגדיך המטונפים ואפילו יקרעו מתוך החיכוך עם בגדיך הקרועים והבלואים, אם ברצונך שהבגדים החדשים יישארו חדשים ואף מכובדים, תסיר ראשית את הבגדים הישנים ואז תלבש את הבגדים החדשים. כשהב"בן איש חי" מביא את הנמשל שיש לנקות את הלכלוך הרוחני בסוף השנה לקראת קבלת השנה החדשה.

לאור משל זה התעוררתי לכך שבעצם הקב"ה נותן לכולם שנה טובה ומתוקה,

מתוך כפרה ומחילת עוונות "במתנה", אך מי שלא עושה בעצמו תשובה הרי הוא נשאר מלוכלך ומטונף, כי הגם שנמחלו עוונותיו עדיין נשאר עליו רשע של טינוף וסירחון מהעוונות, ואז מלבושי השנה החדשה מתלבשים מעל כל הטינופת ומתלכלכים בעצמם, עד שבאים גזירות קשות רח"ל. ולכן באמת מי שמתחיל לעשות תשובה באלול ועשרת ימי תשובה אף שלא סיים את העבודה עד יום כיפור, הרי שאם ימשיך את העבודה במשך השנה, יביא לכך שעוד ועוד לכלוך יוסר ממנו, וזה יוכל להציל את מלבושי השנה החדשה שכמה שפחות יתלכלכו ויטנפו.

הזבוב הולך אל הדבש

לקראת סוף "זמן קיץ" מסרתי שיחת חיזוק בפני תלמידי ישיבת "וילקומיד" באשדוד, במהלך השיחה סיפרתי להם את המשל המובא בספרי המוסר על הזבוב שמוותר על האוכל הטרי והמשובח ובוחר לחפש דווקא אשפה מצחינה... כשהמסר ברור: לא להיות זבוב, אל תחפש מה לא בסדר, אלא תחפש את הטוב כך ובסביבתך, תשמח עם כולם ותודה להשם על כל הטוב.

לאחר השיחה ניגשו אלי כמה בחורים

זצ"ל אומר על מה שאמרו חז"ל שבט"ו באב הפסיקו לכוות עצים למערכה, ומכאן ואילך עמלו יותר בתורה, שעד ט"ו באב צריכים לאסוף עצים – עצות למערכה – מלחמת היצר, אך כיון שמתקרבים לסוף השנה צריכים להתמקד בעמל התורה שהוא עיקר הכוח כנגד היצר.

עיקר התשובה – עמל התורה

ובאמת לצד כל ענייני חשבון נפש וחזון, שכולם נצרכים לעבודת התשובה, צריך להתחזק בניצול הזמן בעמלה של תורה, כי זה עיקר התשובה. וכפי שבספר ראשית חכמה מביא (תשובה פ"ב) על פי הזוהר הקדוש שהתשובה העיקרית היא עסק התורה בדחילו ורחימו שעל ידי זה זוכה לתשובה עילאית, ועל זה אנו אומרים בתפלתנו "השיבנו אבינו לתורתך", כי הרחוק מהתורה רחוק מהקב"ה, ואין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד, כי התורה תלמודהו היאך ישוב לרצות לקונו ושלא ליכשל עוד, וקודם שיעסוק בתורה צריך שיקדים לו החרטה והתשובה, ולפני חרטה ותשובה אין תורתו רצויה ומקובלת.

רבינו יונה אומר (שע"ת שער ד'): "עבר אדם על כרתות או מיתות בית דין, אם היה רגיל לקרוא פרק אחד ביום יקרא שני פרקים, אם היה רגיל לקרוא פרשה אחת יקרא שתי פרשיות. ומשני פנים תגן עליו התורה מן היסודים: האחת – כי אמרו זכרונם לברכה

להודות ולשאול שאלות על הנאמר. בחור אחד ניגש ושאל איך אמרתי שהזכוב הולך דווקא לאשפה, הלא ה"אור החיים" הקדוש מביא שהזכוב דווקא מעדיף את הדבש? אמרתי לו שאינני יודע תשובה ואיאלץ לברר את זה בהזדמנות, בהמשך תלמיד נוסף בא ושאל את אותה השאלה, אמרתי לו היות ושנים כבר שאלו את השאלה הזאת אני לא יכול להתעלם מהשאלה, אתפלל כעת לבורא עולם שיזכני למצוא תשובה. עבר רגע אחד ומשמים שמו כפי תשובה שכזאת: יש כאלה שנולדו עם טבע מאוד ביקורתי, הם באמת לא אשמים בכך שתמיד דבר ראשון הם רואים מה לא בסדר, הם מתמקדים דווקא בחצי הכוס הריקה... מה הם אשמים, כך הם נולדו! אז מה העצה עבורם? איך גם הם יזכו להתמקד בטוב? העצה היא ללכת לדבש – התורה נמשלה לדבש, כי גם מי שבטבעו רואה חסרונות, הרי שאם הוא יתמלא בתורה הוא יחדל מלראות את הרע ויזכה לראות תמיד את הטוב.

עמל התורה היא התשובה הראשית כנגד היצר הרע, כפי שאומר הקב"ה "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין", ומי שהולך אל דבש התורה ניצל מהזכוב והזבל, וזוכה לשנה טובה ומתוקה כדבש...

הרה"ק ה"חקי חיים" משומרי אמונים

תלמוד תורה כנגד כולן, והשנית – כי ישים עמלו בתורה וטרחו בה, ואשר תדר שנתו מעיניו יעלה במקום יסודין".

רבי אברהם זצ"ל אחי הגר"א מווילנא הקדיש ספר שלם לבאר "מעלות התורה", בהקדמת הספר הוא מבאר מדוע ראה לחבר על עניין זה ספר שלם, דהוא "רק מפני שמצינו שכל עיקר גדר התשובה והתחלתה הוא התורה שתתעלה". ובפרט בדורות האחרונים שמהנמנע לקיים תשובת המשקל על ידי סיגופים וכו', שעל כן אין לנו אלא להתחזק בלימוד התורה, דהתורה היא כקרבן ובעולה.

מלבד כל זאת, כמה שעמלים יותר בתורה, גם התפילה מתקבלת יותר. כפי שבספר "קדוש אלול" (עמ' מה) מסופר שבחודש אלול ראו אצל הגאון האדיר רבי יוסף רוזין מרונאטשוב זצ"ל התמדה מיוחדת מאד, וכששאלוהו על כך ענה: "עיקר מגמתנו בימים אלו להתפלל ולבקש מהקב"ה על כלל ישראל, אמנם כשאנו לומדים אנו זוכים שהקב"ה מדבר אתנו, ובימים חשובים אלו שהם כל כך גורליים מי אינו חפץ שהקב"ה ידבר עימו".

שופר כפוף או פשוט

נחלקו אמוראים (ר"ה כו:) בצורת השופר של ראש השנה, דעה אחת אומרת שכמה שהשופר יותר כפוף הוא יותר מהודר,

ודעה אחרת אומרת להיפך כמה שהשופר יותר ישר הרי הוא מהודר יותר, הדעה הראשונה מתמקדת במה שהתפילה צריכה להיות מתוך הכנעה וכפיפה, והדעה השנייה מתמקדת במה שצריך לפשוט את הלב בתפילה.

ומבאר ב"שם משמואל" (סליחות 'זכור ברית' תרע"ג, מובא ב"מפי ספרים וסופרים") עומקן של דברים, שמצד אחד צריך האדם להכניע את עצמו ולהכיר בשפלותו ושפלות מעשיו, ומצד שני, להשתוקק אל השם יתברך מתוך הכרה בכך שיש לו פוטנציאל להתקשר לקב"ה ולהתעלות ביתר שאת וביתר עוז. ומביא לכך סימוכין ממה שאמרו חז"ל (יבמות קה:) "המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה", ש"עיניו למטה" פירושו לכופף את עצמו ולהכיר בשפלותו, ו"לבו למעלה" היינו שבד עם שפלותו יחזק את לבו בהשתוקקות להתעלות למעלה, ויאמין בכך שהקב"ה נותן לו כוחות להתעלות עוד ועוד.

בדומה לזה שמעתי מהמשגיח הגה"צ רבי אליהו אהרן שליט"א שיהודי צריך מצד אחד להיות "מוצב ארצה" – להכיר את מקומו ולהתחזק רק לפי כוחותיו, היינו "להיות בקרקע" ולא להתבלבל בדמיונות, אך מצד שני להיות "ראשו מגיע השמימה" – בשאיפות גדולות להגיע לדרגות גבוהות.

הכיפוף של השופר מרמז על הכניעה שהיא עיקר התשובה, בבחינת "ומודה ועוזב ירוחם", והיא הדבר הקשה ביותר, להכיר בטעות במקום לתרץ תירוצים, וכפי שאומר האלשיך הק' זצ"ל על המשנה באבות שהקנאה מביאה את האדם לכל העבירות שבין אדם לחברו והתאוות לכל העבירות שבין אדם למקום, אך עדיין יש תקנה – לעשות חשבון נפש ולהכיר בטעויות, אך הכבוד וה"אגו" לא נותנים לאדם להכיר ולהודות על הטעויות. לכן נאמר "הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם", לולי ה"כבוד" היה הוא מצליח לתקן את השלכות הקנאה והתאוה.

הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זצ"ל היה אומר שעיקר טהרת המקוה היא כיפוף הראש הנדרש בכדי לטבול. כי כשיהודי נכנע ומתבטל לקב"ה זוכה הוא לטהרה.

סימן טוב לשנה מתוקה

ראיתי רעיון נפלא מהגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א שמי שרוצה "סימן טוב" ליום הדין יהיה בעצמו מתוק, ויאידי פנים לכולם בסבלנות, כי אם התפוח בדבש מהווה סימן לשנה טובה ומתוקה, כל שכן אם האדם בעצמו ינהג במתיקות.

שמעתי בשם הגה"צ רבי שמואל שלוסברג שליט"א המחשה נפלאה, שהנה קורה שאחד מפריע לי או פוגע בי, ומיד

מתעורר אצלי יצר של כעס ונקמנות, אך כל זה נובע רק מחמת שבאותו הרגע שכחתי שכל ישראל הם כגוף אחד, וכמו המשל הידוע לאחד שאחז בידו פטיש ובא להכות בקיר ובטעות היכה על אצבעו, וכי עולה בליבו תחושת כעס על ידו האחת איך העיזה להכות את אצבעו?! הלא כיון שגם היד הראשונה שלו אין לו על מי לבעוס. ויתירה מזאת, וכי יש לו צד להעניש את היד? הלא בזה הוא יעניש את עצמו!

כך צריכים אנו לחוש בשעה שמישהו פוגע בנו, הלא הוא חלק מאתנו, ואין לנו על מי לבעוס. וכפי שכל אחד יודע לדון את עצמו לכף זכות, ולמצוא תירוצים והצטדקויות למה שעשה, כך צריך לנהוג גם כלפי התנהגות הזולת. ואף אם כבר נכשלנו בכעס, לפחות נתאפק מלנקום, כי הרי אף אחד לא רוצה להעניש את עצמו...

בימים אלו נתחזק ביתר שאת באהבת ישראל, ונאמין שכולנו כאיש אחד, וכך נכבד יותר את כולם, נימנע מכעס ונקמנות, ולהיפך נתחזק בגמילות חסדים. ובזכות זה ינהג אתנו ד' יתברך מדה כנגד מדה, וידון אותנו בחסד וברחמים ביום הדין.

יהי רצון שנזכה כל בית ישראל לחזור בתשובה שלמה, ונזכה לכתיבה וחתימה טובה, אורך ימים ושנות חיים, שנה טובה ומתוקה, שנת גאולה וישועה.

סיפורי חיזוק

סיפורו של שידוך

את הסיפור הבא קראתי בקונטרס הנפלא "כלנו יודעי שמך" שציטט מתוך גליון קנין תורה:

מעשה שאירע לפני שנות דור בטבריה: דביר מתושבי העיר התקשר אל אחיו שבירושלים עיה"ק, וביקשו לבחור עבור בתו בחור עילוי ומצוין משיבת "כנסת ישראל" חברון המעטירה שבירושלמים עיה"ק, באומרו כי הוא נחוש בדעתו ומוכן ומוזמן להחזיק אותו כל ימי חייו, כך שיוכל לשבת במנוחת הנפש וישוב הדעת להגות ולהתייגע בתורה ובעבודה כאשר אוותה נפשו. אחיו הגר בירושלים עשה כמבוקשו, עלה לישיבה ובדק בעיניו החדות, ומיד נפלו עיניו על הבחור הנפלא העונה לשם "אשר שולמן", מתמיד עצום ויגע בתורה"ק, חכם נפלא בתורה הק' ויראתו קודמת לחכמתו. אחר ששאל מפי כמה בחורים נודע לו גם על מדותיו הטובות, בקיצור, אתרוג הדר שבהדר...

הוא שוחח עם הבחור וביקשו לנסוע לטבריה להיפגש פנים בפנים עם אחיו. הבחור הסכים לדבר, עלה לאוטובוס והגיע בשעות הצהריים לשערי העיר טבריה, כשגמרא גדולה תחת אצילי ידיו. העשיר

דיבר עמו שעה קלה, והוא מצא מאד חן בעיניו, אך לבסוף ביקש ממנו בקשה 'קטנה': היות והוא טרוד בעסקיו המסועפים השונים, ודרוש לו בדחיפות 'רואה חשבון' לבקר את מצב ההוצאות וההכנסות שלו, וכיון שהוא רואה לפניו בחור בעל כשרון, רוצה הוא שייקח על עצמו תפקיד זה, ולו לשעה אחת בשבוע בלבד, ותו לא. כל ימות השבוע ישב וילמד בהתמדה רבה, ואך בתורה הקדושה יהיו מעייניו, ואך ורק 'שעה אחת בשבוע' יקדיש בשבילו. אולם, הבחור ענה בנחישות כי אין הדבר בא בחשבון כלל. בתורת ה' חפצו, ואין הוא רוצה להתעסק בשום דבר בשום אופן. 'שעה אחת' היא זמן רב מדי בשבילו, יש קונה עולמו בשעה אחת. וגם חושש הוא שמ'שעה אחת' יתרחב הדבר לשתי שעות בשבוע. ושוב לשלש שעות 'בלבד'... וכף יכנס לאט לאט לעולם המסחר, חושי המסחר יתגרו בו, וכיום מן הימים ימצא את עצמו 'סוחר' ככל הסוחרים, והרי נפשו חשקה בתורה, חפץ הוא להישאר כל ימיו במסחרה של תורה, כי טוב סחרה מכל סחורה.

העשיר נכלם מתשובתו הברורה והנחושה של הבחור הצעיר, וענה לו בעזות כי אם אינו מסכים לכך, יכול הוא לנסוע לירושלים... הבחור ביקש ממנו כסף לחזור לירושלים, כי

הבחור הסכים להצעתו, וקיימו גם "ונשאלה את פיה", והתיישבו בביתו לדרך ברכת "מזל טוב ולחיים".

ר' אליעזר בניגוד לקודמו – היה עני ואביון, העניות בביתו היתה כה משוועת עד שלא מצאו עבור שתיית "לחיים" אלא רק רוטב של מלפפונים חמוצים... והשידוך נסגר בכי טוב בהסכמת שני הצדדים. החתונה התקיימה בשעתו"מ, ואחרי נישואיו ישב האברך על תלמודו בהתמדה גדולה, ואכן גדל לתלמיד חכם מופלג וגאון עצום בכל מכמני התורה בנגלה ובנסתר, וימים רבים אף למד בחברותא עם הגה"צ ר' משה קליערס זצ"ל, שהעיד עליו לימים כי הוא ספר תורה חי", ואף קם לפניו. הוא התפרסם כאחד מחכמי טבריה, ושימש כרב דחסידי באינן בעיר, ולימים אחרי פטירתו של אב"ד טבריא הגאון רבי משה זצ"ל, שימש תקופה גם כרב ודומ"ץ לכל קהילות האשכנזים בטבריה. ומסופר, שפעם רצה הגה"ק מסאטמאר זי"ע להקים 'בית דין' מיוחד לעדות החסידים בעיה"ק ירושלים מטעם העדה החרדית, שתהיה מורכבת מהגה"צ רבי ישראל יצחק רייזמאן זצ"ל, והגה"ק רבי יהודל'ע מדזיקוב זצ"ל, והשלישי הגאון רבי אשר שולמאן זצ"ל, אך רבי אשר סירב לכך, לבסוף לא יצא הדבר לפועל.

מוסד מזקן תימני

יום אחד בעודי צועד מהישיבה במושב "חזון יחזקאל" אל התחנה בצומת קוממיות,

גם הפרוטות הללו לא היו מצויות בידיו, אך גם כאן ענה העשיר בעזות כי לא ישלם לו את דמי הנסיעה. הבחור הלך לרבה של טבריה ה"ה הגה"צ רבי משה קליערס זצ"ל, ושאל אותו על מי לשלם את דמי הנסיעה בחזרה, וענה שבודאי העשיר צריך לשלם כי הוא ביקש ממנו לבוא, ואך ורק בשבילו עשה את הטירחא וירד לטבריה.

בימים ההם היו קיימות שתי נסיעות מטבריה לירושלים, אחת בשעות הבוקר ואחת לקראת ערב, ואדהכי כבר הפסיד את נסיעת הערבית, והיה עליו לחכות לנסיעת הבוקר. מה עושה בחור מתמיד כמוהו? הלך לבית המדרש, התפלל מנחה ומעריב, ואח"כ התיישב ללמוד בהתמדה גדולה עד שתחטפנו שינה... וכאשר עלתה כבר תנומה על עפעפיו ולא הצליח ללחום בה... הניח את עצמו לישון על הספסל... לא עברו כמה רגעים, וגבאי בית המדרש, הרה"ח ר' אליעזר העלער ז"ל, הגיע לסדר את ביהמ"ד ולסגרו, וכאשר מצא את הבחור שקוע בפרק 'הישן' העירו משנתו באמרו שצריך כבר לסגור את ביהמ"ד בשעה זו, ולא יוכל לצאת אח"כ מבין כתליו. אולם, בטרם ישלח אותו לדרכו, דאג לו ושאל בשלומו, והאם יש לו אכסניא ללון בה. ואז פרץ הבחור בכי וסיפר לו על כל המוצאות אותו עם הגביר ואת כל תלאותיו.

מדי נענה ר' אליעזר ואמר: אם כן, הרי טוב! גם לי יש בת שכבר הגיעה לפרקה, אם כן בא עמי בחדרי, לגמור את הענין ולכרך "לחיים".

קרא לי נהג תימני מבוגר והציע לי להצטרף לנסיעה ברכבו עד ה"כולל" בקרית גת. רק המעשה הזה, להציע חסד ללא שהתבקש, לאדם שאינו מכיר, היה זה בעבורי דוגמא למופת. הנסיעה הזו לא תשכח ממני, קיבלתי רבע שעה של "מוסר חי" מיהודי "פשוט" שדיבר דברים לא פשוטים בכלל. הוא סיפר על הסבא שלו המורי ז"ל שהנכדים חשו כלפיו מורא כבוד, מורא שאינו מוכר בתקופתנו, לא פחד מעונש או כעס, אלא "יראת הרוםמות". וכך אמר אותו יהודי: פעם היה "לשמה" היום יש הרבה "לשמו"...

הרבה דואגים לכבוד של עצמם במקום לכבוד השם. מיודענו סיפר כמה סיפורים מדהימים על הסבא והסבתא, אחד מהם עשה לי צמרמורת: כשהסבא היה מבקש איזה דבר, אף אחד לא העז להתווכח אתו, ושוב, לא מתוך פחד אלא מתוך "מורא רוחני", לכך כשהסבא אמר לאביו שהוא רוצה שהנכדים ישהו בביתו כל שבת למשך השבת כולה, אבא לא ניסה אפילו להתנגד, סבא הסביר שהוא רוצה לשמור בעצמו על הנכדים שיחונכו בדרך המסורה מדורות קודמים. בשבת היו אוכלים אצל הסבא כל הנכדים יחד מתוך פיתה גדולה שאותה הכינה הסבתא בתנור טבון, הנכדים הקטנים מיעטו באכילת הפיתה וכמעט לא טעמו ממנה, לימים נודע לסבתא שהנכדים נרתעים מהפיתה רק מכיוון שהסבתא עושה אותם בידיה אשר עליהם מרוח פעמים רבות "חינה", שזהו ממרח שנהגו התימנים למרוח על הידיים בעתות שמחה והוא לא יורד

מהיד לזמן רב, זו הדרך הנהוגה אצלם לשמר מזכרת מרגשת מהשמחה, כשנודע לסבתא שזה העניין היא החליטה מיד לוותר על המנהג העתיק הזה והעיקר שהנכדים יאכלו כמו שצריך ויהיה להם כוח ללימוד התורה!

"היופי, הכבוד, והאהבה של פעם, זה היה משהו אמתי ופנימי, שלא היה בולט לבחורין, אך האמת הפנימית הזאת חסרה בדורנו, כשהיום הכל נעשה בעיקר חיצוני, לעשות רושם על אחרים". סיים אותו יהודי את השיעור מוסר המאלף.

מבונת המשקאות

סיפר לי ידיד סיפור על השגחה פרטית שחוזה, זה היה כאשר הוא נאלץ לשהות לצדו של חולה בבית חולים, בשעת לילה מאוחרת הוא יצא מהמחלקה ולפני שעזב את בית החולים הוא ניגש לקנות בקבוק קולה במכונה, המחיר היה עשרה שקלים, הוא ניסה להעביר את כרטיס האשראי שלו אך נתקל בסירוב, כפי הנראה הוא כבר ניצל את המסגרת עד הסוף, כך הוא נאלץ לחפש כסף בכיסו.

ברוך השם היה עליו קצת כסף מזומן והוא ניסה להכניס למכונה מטבע של עשרה שקלים, אלא שמשום מה המכונה סירבה לקלוט את המטבע, כך הוא ניסה שוב ושוב אך המכונה נשארה עקשנית...

בהחלט לא נעים, בפרט לאדם מותש שרוצה כבר לנסוע אל ביתו, הוא הלך למכונה אחרת

מתוך תקווה ששם הוא יצליח לרכוש שתייה, אלא ששם הוא גילה שהמחירון שונה ובקבוק קולה עולה רק תשעה שקלים, הוא הכניס תשעה שקלים וקיבל מיד קולה, אולי לרגע הוא חשב לעצמו "משמים רצו לחסוך לי שקל..." , אלא שלאחר רגעים ספורים נודע לו עד כמה השקל הזה היה באמת כל כך חשוב, שכן כאשר הוא ניגש לחניון להוציא את הרכב היה עליו לשלם במדחן על החנייה, במדחן היה רשום שעליו לשלם שלושים ואחת שקלים, וכמה כסף הוא הצליח למצוא בכיסו? ניחשתם, בדיוק שלושים ואחת שקלים! כך שלמעשה לולי שמשמים עיכבו אותו מלשלם עשרה שקלים על הקולה לא היה לו אפשרות לצאת מבית החולים כל כך מהר, כי לך תחפש באמצע הלילה מישהו שיעזור לך...

ללמדך! לפעמים אתה רואה שמשמים מעכבים אותך, נראה לך שהעיכוב הזה מיותר, אך באמת העיכוב הזה נועד בדיוק בשבילך ולטובתך, גם אם לא תמיד אנחנו זוכים לגלות איך זה לטובתנו, הרי שאנחנו מאמינים בכך שכל עכבה לטובה.

בך התקבלה הבת לסמינר

בכדי להתעורר לשים לב יותר לזולת ולגלות אכפתיות וטרח למענו, סיפר אחי רבי אלעזר מ"מ שליט"א את הסיפור הבא: תלמידות סיימו יחד את לימודם בבית הספר ועברו לסמינר כשכל אחת הולכת למוסד אחר, באחד הימים הם ערכו כנס בוגרות בית

הספר, אחד האבות ראה את ביתו מגיעה הביתה מחליפה את תלבושת הסמינר בכגדים רגילים ועומדת לצאת לכנס, שאל אותה אביה משום מה טרחה להחליף את בגדיה, השיבה הבת כי היות ואחת החברות טרם התקבלה לסמינר החליטו החברות שלא לגרום לה צער כשכולם יגיעו עם תלבושת של הסמינר שלהם ורק היא תהיה חריגה, לכן החליטו כולם לטרוח להגיע לבית להחליף את התלבושות. האב נרגש מהמחשבה והמעשה הזה, והתעורר לדאוג לאותה בת, הוא התקשר לאביה ובירר מדוע לא התקבלה לסמינר, האב השיב שביטול מעוניינת בסמינר מסוים דווקא ושם הודיעו לה שאין מקום פנוי, הלה החליט לעשות השתדלות והתקשר למנהל הסמינר על מנת לנסות ללחוץ עליו. המעשה הזה היה נראה לכאורה מיותר, וכי נראה לך שעד עכשיו לא עשו אחרים מספיק השתדלות? ומי בכלל יתייחס אליך? אבל הלה לא נרתע אלא אמר: אני עושה את שלי! והנה ממש כמו אצל בתיה בת פרעה, היא עשתה את שלה והושיטה את ידה אל תיבת משה הרחוקה, בלי להבין איך ההשתדלות הזאת יכולה לעזור. וכשמשהו עושה את כל מה שביכולתו אזי משמים נותנים לו לסיים את המשימה. [דווקא משום שהוא מכיר בחולשתו ואפסיותו, בבחינת "מאין" – מההכרה בחולשתנו "יבא עזרי" משמים]. הלה התקשר למנהל שהגיב מיד כך: "איזו השגחה פרטית, היום הודיעו לי על אחת התלמידות שעקב מעבר דירה עומדת לעבור

לסמינר אחר, וכך התפנה מקום, היות ובדיוק התקשרת, תבשר לאביה שהיא הרגע מתקבלת!".

תראו איך משמים מגלגלים זכות על ידי זכאי, ומצוה גוררת מצוה, אותם בנות עשו את מה שביכולתן למנוע צער מחברתן, ומשמים גלגלו שבזכות זה חברתן אף התקבלה לסמינר. כולנו מחפשים להוסיף זכויות ליום הדין, נפקח את עינינו ונבדוק היכן ניתן לעזור ולחסוך צער לזולת, והשי"ת ינהג אתנו מדה כנגד מדה.

הטנדר המרקד

בחצר אחת הישיבות עמד טנדר ישן שכבר לפני זמן רב יצא מכלל שימוש אך משום מה לא פינו את הטנדר מהמקום, והנה יום אחד בשעת ההפסקה פתחו שני תלמידים את הדלתות האחוריות של הטנדר ונכנסו לתוכו, ולפתע נטרקו הדלתות כשהם סגורים בפנים ולא מצליחים לפתוח מבפנים את אף אחת מהדלתות, השניים ניסו לצעוק לעזרה אך אף אחד לא שמע את צעקתם, כשעברו כמה דקות של מתח ושהיה ממושכת במקום ללא אוויר הם החליטו לרקוד וכך להעביר את הזמן בצורה שמחה... לא עברו אלא כמה רגעים ותלמידים שעמדו רחוק יותר התפלאו לראות את תעלולי ה"טנדר המרקד" ורצו לבדוק מה בדיוק קרה לטנדר, כשמיד פתחו את הדלתות לרווחתם של השניים.

הסיפור הזה הזכיר לי את כוחה של השמחה בבחינת "כי בשמחה תצאו", שעל ידי

השמחה יוצאים מכל הצרות והייסורים. וכפי שמספרים (הובא בספר "חובת האדם בעולמו – בטחון") על ה"אחים הקדושים" רבי אלימלך מליזענסק ורבי זושא מאניפולי זכר צדיקים לברכה, אשר כידוע הם היו מסתובבים הרבה בגלות ממקום למקום, והנה יום אחד תפסו אותם כמה רשעים וכלאו אותם בתוך חדר קטן בו היה מונח כלי עם מי שופכין, לא נעים בכלל, אבל מה שהטריד את הצדיקים זה רק דבר אחד - איך הם יוכלו להתפלל ולהזכיר שם שמים, הלא אסור לעשות כן ליד טינוף שכזה, אז רבי אלימלך הצטער מאד על המצב הזה שבו הם לא יכולים להזכיר שם שמים, פנה אליו רבי זושא ואמר לו: אחי היקר, מה אתה עצוב, הרי הקדוש ברוך הוא הוא שהכניס אותנו למקום הזה, אז בוא נקבל את רצון השם בשמחה ונתחיל לרקוד... שני האחים יצאו במחול סביב לאותו כלי מטונף מתוך שמחה ש"מאת השם הייתה זאת היא נפלאה בעינינו", השומר שישב בחוץ הופתע לשמוע פתאום קולות של שמחה וריקוד, והוא מיהר להיכנס לחדר ולשאול לכבוד מה הם שמחים, אבל האחים הקדושים לא התייחסו אל אותו רשע והמשיכו לעשות "הקפות" סביב הכלי המטונף... כשהבחין השומר שהם רוקדים סביב הכלי הזה אז הוא חשב שמשום מה הכלי הזה מביא להם שמחה, ולכן הוא מיד תפס את הכלי הזה והוציא אותו החוצה, כשהוא אומר להם: אני לא אתן לכם סיבות לשמוח... האחים פרצו שוב בריקוד והפעם בריקוד של הודיה על חסדים מגולים.

השכר על המאמץ וההשתוקקות

עסוקים בהכנות לחג, וההכנות הללו משפיעים עליהם שלא יכשלו בחטא, ומשום כן רק בתחילת החג מתחיל המניין החדש של העוונות. והנה זהו פלא גדול, כי אם ההכנה למצוות מגנת עליהם מלהיכשל בעוונות, כל שכן שעצם קיום המצוות של הישיבה בסוכה ונטילת ארבעת המינים יגנו עליהם, ואם כן היה צריך להיות היום הראשון לחשבון עוונות רק לאחר שמיני עצרת? אלא מכאן אנו לומדים שגדולה ההכנה למצוה יותר מהמצוה עצמה (עי' "שפת אמת" האדינו).

ומו"ר הגה"צ רבי נסים מויאל זצ"ל היה אומר: כשיהודי מכין לפני השינה את השעון מעורר בכדי שיתעורר בבוקר לתפילה הרי הוא מקבל על זה שכר גדול, כי גדולה ההכנה למצוה יותר מהמצוה, וכן הוא גם כשמכין כסף בנרתיק הטלית בכדי שב"יברך דוד" הוא יתן צדקה וכדומה. ולא רק המאמץ נמדד בשמים אלא גם ובעיקר ההשתוקקות, כמה חשוב לנו להדר במצוות השם יתברך, כמה אנחנו מתפללים בכדי שנזכה לקיים את מצוות השם בשלמות כרצונו יתברך.

ובעניין זה ראיתי סיפור נפלא ב"באר הפרשה", שמספרים על הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל, שפעם פגש את השטן באמצע עשרת ימי תשובה כשהוא עצב, והשטן סיפר לרבי שהוא עצב מכיוון שהוא רואה ספינה מלאה אתרוגים המפליגה ממדינה למדינה ועליהם עומדים בני ישראל לברך כחג הסוכות, לאחר מספר ימים הם נפגשו שוב אך הפעם השטן היה נראה שמח מאוד, והוא הסביר לרבי מברדיטשוב את הסיבה לשמחתו, שכן הוא פעל פעולות שונות וגרם לספינה לטבוע, בחול המועד פגש שוב הרבי את השטן אולם הפעם הוא שוב היה עצוב, והוא הסביר את עצמו לפליאת הרבי, וכך אמר השטן: "אכן הצלחתי במזימתי ורוב האתרוגים לא הגיעו למחוז חפצם, אך בדרך לא דרך הצליחו כמה סוחרים להעביר אתרוגים בודדים ממקום למקום, ובני ישראל עם קודש הוזילו ממיטב כספם ושילמו סכומי כסף עצומים כדי לזכות במצוה זו, והשתוקקות ורצון אלו גדולים וחשובים יותר מכל עיקר המצוה גופא, ועל כן הנני עצב ומתחרט על שגרמתי להטביע את הספינה, כי טוב היה לי שיהיו אתרוגים מהודרים בריוח, וממילא תמעט השתוקקותם..." הרי לנו שעיקר הנחת רוח שיש להשם יתברך תבוא דווקא מרוב הגעגועים וההשתוקקות שיש לעם ישראל למצוות.

הרבה מכירים את התופעה הזאת: עברנו את ראש השנה, יום כיפור מתקרב, ואז... נזכרים שמיד אחריו מגיע חג הסוכות, ו... פשוט נאנחים, אוי, זה ממש קשה להתכונן לחג, לבנות סוכה ואפילו לרכוש ארבעת המינים, ומה יהיה בחג עצמו? שוב לעלות ארבע קומות בכדי להוריד לסוכה מזלג ששכחנו בבית...

אספר לכם את מה שסיפרו לי השכנים שלנו בקרית גת, סיפור שכל מי ששמע אותו העיד שבעקבותיו הוא התחזק מאוד לחוש ב"נועם חג הסוכות". וכך הם מספרים: עלינו לארץ לפני כשנתיים, והנה שמחנו לגלות שכל כך פשוט כאן בישראל לבנות סוכה, יש מקום במקלט לאכסן את הקרשים, אף אחד לא מתנגד לכך שתבנה סוכה ליד הבית, אתה יכול לחבר חשמל לסוכה בקלות, ואפילו לישון בסוכה זו לא בעיה גדולה. אצלנו ברוסיה של 2013 לא נתנו לנו רשות לבנות סוכה ליד הבית, היינו צריכים כל שנה להגיש מבעוד מועד בקשה חדשה לשלטון המקומי, ולאחר זמן קיבלנו אישור לבניית סוכה... כצד השני של העיר! מרחק גדול מאוד שלא שייך לעשות אותו ברגל, ובפרט עם ילדים קטנים ועם האוכל... כך שלכל ארוחה בחול המועד נאלצנו להיכנס לרכב ביחד עם האוכל ולנסוע עד הסוכה, ולפני שבת וחג נאלצנו להתארח על מזרונים אצל משפחה יהודית אשר גרה יחסית בסמיכות לשטח שאותו הקצו לבניית סוכות, וגם שם לעלות ולרדת הרבה קומות. היום ברוך ה' אנחנו גרים בישראל, והכל כל כך פשוט, אם שוכחים משהו בבית, רק עולים כמה קומות ומביאים את זה...

חשוב שנזכור שהקב"ה מודד כל מאמץ שלנו למען קיום מצוותיו, והוא מעניק לנו שכר בהתאם לכך, "לפום צערא אגרא" – לפי הצער השכר. אולם לא רק המאמץ שבזמן קיום המצוה חשוב בשמים, אלא גם כל המאמץ להכנה למצוה, ואף גדולה ההכנה למצוה יותר מהמצוה!

שכן כידוע חז"ל מבארים למה התורה הקדושה קוראת ליום טוב הראשון של סוכות "יום הראשון" שנאמר במצות ארבעת המינים "ולקחתם לכם ביום הראשון", ומדוע יום זה שהוא ממש באמצע החודש נקרא יום הראשון, אומרים חז"ל (תנחומא אמור כ"ב) "ראשון לחשבון עונות", ומבארים רבותינו שלאחר יום הכיפורים בו נמחלו העוונות, מגיעים ימי ההכנה לחג הסוכות, ואז עם ישראל

להקדשה או הנצחה: 08-9743208

הגיליון מוקדש לעילוי נשמות

זקנתי אשר נזדככה ביסודים קשים ותמיד רק הודתה וברכה

ואף מילותיה האחרונות שאמרה היו "ברוך השם"

מרת רחל צפורה פייגא ע"ה בת הרב בצלאל ז"ל

נלב"ע ט"ו טבת תשפ"ה

לדפואת

רבי יואל בן פריידא שליט"א

לדפואה שלימה

דפואת הנפש ודפואת הגוף בקרוב

לדפואת כל חולי עם ישראל ובפרט

מאיר בן דינה

אליהו בן רחל

מוזר חיה בת תמר

לזרע של קיימא

לדפואה שלימה דפואת הנפש ודפואת הגוף בקרוב

לעילוי נשמות

הר"ד שרגא יהודה ב"ר חיים יעקב ז"ל

נלב"ע ז' תשרי תשס"ז

לעילוי נשמות

רבי יוסף

בן חנינה ז"ל

דויאב

לע"נ הרה"ח ד' רפאל שלמה בן ד' חנן יוחנן ז"ל

לע"נ ה"ה מרת אהובה ליבא ע"ה בת ד' משה יצחק ז"ל

נלב"ע י"ב סיון תשפ"ה

לע"נ ה"ה מרת יעל דינה ע"ה בת ד' חיים בנימין שיבלחט"א

נלב"ע א' דר"ח חשוון ל' תשרי תשפ"ד